

– EN GOD OPPVEKST VARER LIVET UT

KRONIKK

Av: Karin Gustavsen, KoRus Sør

Program for folkehelse er en viktig satsing! Både fordi den setter barn og unges psykiske helse på dagsorden i folkehelsearbeidet, den er en sterk oppfordring til kommunene om å utvikle tiltak og tilbud med utgangspunkt i innbyggernes behov, og den insisterer på at vi må samordne oss bedre, både kommunalt, regionalt og nasjonalt.

For 2017 foreslår regjeringen en bevilgning på 56,1 millioner kroner, som skal brukes slik: 46,1 millioner kroner til lokale utviklingstiltak som kanaliseres gjennom fylkene som er med i programmet. 10 millioner kroner foreslås til kunnskapsstøtte og evaluering for å sikre at kunnskap om og erfaringer med gode tiltak kan deles med andre kommuner.

FAKTA KARIN GUSTAVSEN:

Karin Gustavsen er samfunnsforsker og ansatt ved KoRus Sør, der hun arbeider med ungdomstematikk, folkehelse og forskning- og utviklingsarbeid (FOU). I samråd med Helsedirektoratet og KoRusenes nasjonale FOU-

gruppe koordinerer hun arbeid knyttet til KoRus og forskning inn mot program for folkehelse spesielt og samfunnsoppdraget generelt. Karin er også engasjert av Oslo kommune, blant annet som koordinator for satsingen Barnehjernerne, samt arbeid knyttet til folkehelse og levekår.

Oppfordrer til praksisnær forskning

Når det gjelder midlene som skal til lokale utviklings-tiltak, er det åpnet for at forskning som inngår som en del av tiltaksutviklingen kan få støtte. Fra mitt ståsted er dette svært viktig fordi det legger til rette for praksisnær forskning, som jeg tror kommer til å bli en viktig del av det lokale utviklingsarbeidet. Her kan forskning, fagfolk og innbyggere i fellesskap utvikle relevante og smarte tilbud og tiltak, det være seg møteplasser, teknologi, behandlingstilbud i ulike former, skolen som arena for folkehelseutvikling osv.

Poenget er at samskaping er satt på dagsorden, noe som etter mitt syn er svært viktig for å få frem innovative løsninger. Det regionale samordningsforum (rådet/organet) som skal drives av fylkeskommunen, og som vil få en viktig rolle i både fordeling av midler til kommunen og som et knutepunkt for folkehelsearbeidet i regionen, skal bestå av både fag, utdanning/forskning, kommuner, politikere (innbyggerrepresentanter) og andre relevante aktører innen folkehelse. Det borger for en solid plattform i arbeidet med folkehelse, så vel regionalt som lokalt.

KoRusene i landet bør være attraktive partnere i dette samordningsforumet, vi er en viktig regional kompetanseaktør som også har solid erfaring med å bistå kommuner i utviklingsarbeider.

Sammen om barn og unges psykiske helse

Formålet med programmet er å bidra til en langsiktig

styrking av kommunenes arbeid med å fremme befolkningens helse og trivsel. Programmet skal rettes inn mot psykisk helse og rusforebyggende arbeid. Barn og unge er en prioritert målgruppe. Det skal legges vekt på tiltak som styrker barn og ungdoms ressurser og som bidrar til innenforskap gjennom deltakelse, mestring og trivsel i lokalsamfunnet.

Barn og unges psykiske helse har ved dette fått en rettmessig plass i folkehelsearbeidet. En god oppvekst varer livet ut, det gjør sannelig også en dårlig oppvekst! Vi har solid forskning som har dokumentert sammenhenger mellom negative livshendelser i barndom og dårlig helse i voksen alder. Ja, livet ut. Byråd i Oslo, Inga Marte Thorkildsen, har satt dette på dagsorden også i folkehelsearbeidet i Oslo, bl.a. ved satsingen Barnehjernevernet. Der er det i første fase de små barna som har fokus (0–6 år), og målet er å forhindre vold og overgrep mot barna. Regionale kompetansesentre som KoRus, RBUP, RVTS og andre aktører regionalt og nasjonalt, har arbeidet med tidlig innsats i mange år. Program for folkehelse i kommunene gir oss alle anledning til å sitte ved samme bord under en felles folkehelsehimmel.

Gjør folkehelse mindre ullent

Så er det slik at det er i kommunene arbeidet først og fremst skal gjøres. Program for folkehelse i kommunene er en sterk oppfordring til alle landets kommuner om å gi folkehelse den plassen den fortjener, både i det kommunale lederskap, politiske beslutningsfora og i det faglige arbeidet. Det er mange fagfolk som i en rekke år nå har arbeidet jevnt og trutt for å gjøre folkehelse begripelig og ikke minst arbeidet for at det må anerkjennes som et viktig samfunnsområde i kommunene.

Selv har jeg møtt ikke så rent få folk, både privat og i jobbsammenheng, som oppfatter folkehelse som noe ganske ullent, nesten litt sånn tåkeprat og at det er «alt og ingenting». Vi som har jobbet med dette fagområdet en stund, vet litt bedre enn det. Men det er helt klart at nå som Program for Folkehelse i kommunene har kommet for å bli over lang tid, så er det en viktig anledning for tålmodige fagfolk til å bli litt utålmodige både på faget og folkets vegne. Og ikke minst på barn og unges vegne!

Medvirkning og erfaringsutveksling

Ikke nok med at barn og unges psykiske helse er satt på dagsorden, det er også slik at det forventes at

barn og unge skal høres, lyttes til, snakkes med og medvirke i så vel identifisering av utfordringer som i tiltaksutforming. Barn og unges medvirkning er etter mitt syn en underkjent innovasjonskraft, så nå er tiden kommet for å fremme den og sette den enda tydeligere på kartet i kommunene og der folkehelse blir drivkraften som fremmer et slikt arbeid.

I Program for folkehelse er det tydeliggjort at det er kommunenes ansvar å fremme barn og unges psykiske helse og livskvalitet. Vi vet at det allerede gjøres utrolig mye godt arbeid for barn og unge i kommunene, og det er både viktig og lurt å dele gode erfaringer og eksempler.

Det er imidlertid også en erkjennelse av at kommunene mangler systematisk kunnskap om effektive virkemidler. Derfor skal det, som et ledd i Program for Folkehelse i kommunene, legges bedre til rette for å utvikle tiltak, arbeidsmåter og verktøy. Kunnskap og erfaringer skal deles i nettverk og gjennom samarbeid slik at det blir lettere å lære av hverandre. KS skal bidra i dette arbeidet. Også her vil vi ved KoRusene i landet kunne bidra, vi har lang og god erfaring med kommunenære erfarings- og læringsnettverk, som ledd i ulike programmer og utviklingsarbeider vi har drevet over mange år. Eksempelvis som BIR (Barn i rusfamilier) og BTI (Bedre tverrfaglig innsats, en samhandlingsmodell).

Ulike former for evaluering skal også være en del av programmet, gjennom dette skal det sikres at vi vet hva vi driver med og gjør mer av det som virker. Praksisnær kunnskaps- og tiltaksutvikling gjennom praksisnær forskning er som nevnt, etter mitt syn en viktig del av forskningen. Så la oss også bruke anledningen vi nå har fått, til å utforske hva det kan og bør bety for folkehelsearbeid generelt og barn og unges psykiske helse spesielt.

FOLKEHELSEPROGRAMMET:

Folkehelseprogrammet er en tiårig satsing fra 2017–2027. Programmet skal være en innovasjonssatsing ved at kommunene selv skal utvikle forslag til hvordan barn og unges psykiske helse og livskvalitet kan styrkes. Programmet skal bidra til å fremme kommunebasert forskning (jf. HelseOmsorg21).